

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ДРУГИ
СМЈЕР: ОПШТИ И ДРУШТВЕНО-ЈЕЗИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

Годишњи број часова: 72
Седмични број часова: 2

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Сврха учења латинског језика је развијање језичке компетенције и општег културног образовања ученика. Упознавање граматичких законитости које су темељ за боље познавање и разумијевање модерних језика. Развијање логичког и аналитичког мишљења кроз прецизна знања граматичких структура. Стицање знања из античке културе, римске историје и књижевности, које су важне за разумијевање европске културне традиције.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Општи циљ наставе латинског језика за други разред је продубити морфолошка и синтаксичка знања стечена у првом разреду. Развити способност анализе сложених реченичних структура и њихове функције. Оспособити ученике за самостално превођење прилагођених и изворних латинских текстова. Упознати ученике са основним појмовима и вриједностима античке римске цивилизације и указати колики је њен утицај на савремену европску цивилизацију.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Упознавање ученика са језичком структуром латинског језика и његовом употребом
- Проширивање знања о глаголском систему латинског језика
- Усвајање сложених синтаксичких конструкција
- Развијање способности синтаксичке анализе
- Оспособљавање за самостално превођење краћих књижевних текстова уз употребу рјечника
- Упознавање са основним елементима римске културе, митологије и свакодневног живота
- Препознавање латинских израза и термина који се користе у савременом језику и науци
- Разумијевање улоге латинског језика у науци, праву, медицини и филозофији

НАСТАВНЕ ТЕМЕ

- **Конјунктив**
- **Глаголи са посебним обликом, значењем или промјеном**
- **Значење и употреба неодређених глаголских облика**
- **Зависне реченице**

Наставна тема: Конјунктив			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни значење и употребу конјунктива; - идентификује облике конјунктива у различитим временима (презент, имперфекат, перфекат и плусквамперфекат); - формулише како се гради конјунктив презента актива и пасива; - објасни функцију конјунктива презента унутар реченица; - дефинише различитост значења независног конјунктива у презенту (конјунктив подстицања, наређивања, забране, могућности, сумње или колебања, допуштања и жеље); - интерпретира како се гради конјунктив имперфекта; - разликује конјунктив имперфекта актива и пасива; - дефинише функцију конјунктива имперфекта унутар независних реченица;	Ученик ће да: - разликује и класификује времена глагола у конјунктиву; - препозна и одреди врсте конјунктива (презент, имперфекат, перфект и плусквамперфект); - разликује конјунктив презента актива и пасива; - диференцира наставке конјунктива презента; - мијења тражене облике конјунктива по лицима, у једнини и множини; - анализира текстове идентификујући конјунктив презента; - интерпретира различите начине превода зависно од употребе конјунктива; - чита реченичне примјере и издваја конјунктив имперфекта у тексту; - препознаје да ли је конјунктив имперфекта у активу или пасиву;	Предмет: Српски језик и књижевност Француски језик Њемачки језик Енглески језик	Тема: Језичка култура Морфологија Свакодневни живот Породица и друштво Умјетност Family Society

- објасни значење независног конјунктива у имперфекту (конјунктив могућности, нестварности, сумње или колебања и жеље); - препозна конјунктив перфекта; - формулише како се гради конјунктив перфекта; - разликује конјунктив перфекта актива и пасива; - дефинише функцију конјунктива перфекта унутар реченица; - појасни значење независног конјунктива у перфекту (конјунктив забране, допуштања и жеље); - формулише како се гради конјунктив плусквамперфекта; - разликује конјунктив плусквамперфекта актива и пасива; - објасни функцију конјунктива плусквамперфекта унутар реченица; - протумачи правилну употребу конјунктива плусквамперфекта у различитим латинским текстовима (конјунктив нестварности и жеље).	- одређује врсту независног конјунктива који се изражава конјунктивом имперфекта; - просуђује начин превођења конјунктива имперфекта на матерњи језик; - подвлачи конјунктив перфекта у реченици; - утврђује конјунктив перфекта актив или пасив; - преводи конјунктив перфекта у различитим независним реченицама (забрана, могућност, допуштање и жеља); - диференцира наставке конјунктива плусквамперфекта; - мијења тражене облике конјунктива плусквамперфекта по лицима, у једнини и множини; - анализира и преводи конјунктив плусквамперфекта у реченицама.		
--	---	--	--

Наставна тема: Глаголи са посебним обликом, значењем или промјеном

Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - дефинише глаголе са посебним обликом, значењем и промјеном (verba deponentia, verba semideponentia, verba anomala); - мијења глаголе са посебним обликом, значењем и промјеном по лицима и временима; - препозна облике депонентних глагола; - презентује дефиницију депонентних глагола (verba deponentia); - усвоји основне представе у чему је посебност промјене депонентних глагола (пасивни облици – активно значење); - мијења депонентне глаголе у све четири конјугације по лицима и временима;	Ученик ће да: - чита реченичне примјере и издваја у тексту глаголе са посебним обликом, зналењем и промјеном; - одређује од понуђених глаголских облика припадност врсти неправилних глагола; - означи све депонентне глаголе у тексту; - одреди лице и вријеме депонентних глагола; - дискутује у паровима или групама о избору времена ових глагола; - одреди у ком је пасивном времену депонентни глагол; - коментарише начин превођења депонентних глагола;	Предмет: Српски језик и књижевност Француски језик Њемачки језик Руски језик Енглески језик	Тема: Језичка култура Морфологија Свакодневни живот Будућност Опис градског живота Family Society Climate and weather Environment

- опише семидепонентне глаголе (verba semideponentia); - интерпретира формирање семидепонентних глагола; - препознаје у чему се разликују семидепонентни у односу на депонентне глаголе; - усвоји основне представе у чему је посебност промјене семидепонентних глагола (активни облици презента, имперфекта и футура I, а пасивни облици перфекта, плусквамперфекта и футура II чије је значење активно); - класификује глаголе са посебном промјеном (verba anomala); - идентификује глагол sum, esse, fui и његове сложенице - мијења по лицима и временима глагол sum, esse, fui и његове сложенице; - упореди глагол sum, esse, fui са другим језицима; - протумачи глагол fero, ferre, tuli, latum и његове сложенице;	- преводи реченице са депонентним глаголима на матерњи језик; - идентификује семидепонентне глаголе у задатим реченичним примјерима; - препозна која су времена у активу или пасиву; - мијења семидепонентне глаголе кроз лица и времена; - анализира текст и издвоји семидепонентне глаголе; - самостално преводи једноставне реченице; - наведе глаголе са посебном промјеном (verba anomala); - установи у тексту глагол sum, esse, fui и његове сложенице; - преводи реченице са матерњег на латински језик уз употребу глагола esse и његових сложеница;	Италијански језик	Andiamo in vacanza
---	---	-------------------	--------------------

- мијења по лицима и временима глагол fero, ferre, tuli, latum; - именује глагол eo, ire, ii, itum и његове сложенице; - мијења по лицима и временима eo, ire, ii, itum; - дефинише глаголе volo. velle, volui; nolo, nolle, nolui; malo, malle, malui; - мијења по лицима и временима глаголе volo. velle, volui; nolo, nolle, nolui; malo, malle, malui; - препозна глагол fio, fieri, factus sum; - презентује дефиницију глагола fio, fieri, factus sum; - мијења по лицима и временима глагол fio, fieri, factus sum.	- издваја глагол fero, ferre, tuli, latum и његове сложенице у тексту; - преводи реченице које садрже глагол fero, ferre, tuli, latum; - препознаје у тексту глагол eo, ire, ii, itum и његове сложенице; - преводи реченичне примјере са глаголом eo, ire, ii, itum; - анализира и преводи облике глагола volo. velle, volui; nolo, nolle, nolui; malo, malle, malui у тексту; - чита и издваја глагол fio, fieri, factus sum у тексту; - идентификује лице и вријеме глагола fio, fieri, factus sum; - преводи текст са глаголом fio, fieri, factus sum.		
---	---	--	--

Наставна тема: Значење и употреба неодређених глаголских облика			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - разликује облике латинских инфинитива (презент, перфект и футур); - објасни функцију инфинитива у реченици; - објасни конструкцију акузатив са инфинитивом (ACI) у латинском тексту; - наводи правила за употребу личне и повратне замјенице у конструкцији ACI; - разликује глаголе уз које стоји ACI (verba dicendi, sentiendi, affectum, voluntatis; уз глаголе iubeo, veto, sino, patior; уз безличне глаголе и безличне изразе); - опише конструкцију номинатив с инфинитивом (NCI); - одреди дијелове конструкције NCI; - наведе глаголе уз које стоји NCI; - објасни разлику између NCI и конструкције ACI;	Ученик ће да: - издваја инфинитиве у тексту; - одреди врсту инфинитива (презент, перфект, футур); - преводи реченицу са инфинитивом са латинског на матерњи језик; - идентификује конструкцију ACI у задатим реченичним примјерима; - одређује дијелове конструкције ACI (глагол управљања, субјекат у акузативу са инфинитивом); - преводи реченицу са ACI са латинског на матерњи језик; - формулише правило о употреби ACI на основу анализираних примјера; - чита примјере реченица и препознаје конструкцију NCI; - идентификује дијелове конструкције NCI и повезује са главним глаголом;	Предмет: Српски језик и књижевност Њемачки језик Руски језик Енглески језик	Тема: Језичка култура Морфологија Будућност Орјентација у град Family Society

- препозна врсте партиципа (партицип презента, перфекта и футура); - изложи граматичке особине партиципа (род, број, падеж, вријеме); - протумачи атрибутивну и предикативну употребу партиципа; - распозна конструкцију аблатива апсолутног са и без партиципа; - утврди дијелове конструкције (именица или замјеница у аблативу и партицип презента или перфекта у аблативу); - процијени функцију аблатива апсолутног у реченици; - наведе начине како се преводи конструкција аблатива апсолутног; - интерпретира како се гради конструкција перифрастична конјугација активна; - рашчлани дијелове перифрастичне конјугације активне (партицип футура и помоћни глагол esse);	- упореди NCI са ACI и уочи разлику између ове двије конструкције; - просуђује начин превођења конструкције NCI на матерњи језик; - издваја партиципе у тексту; - подвлачи партицип и наводи глагол од којег је изведен; - утврђује врсту партиципа и његове граматичке особине; - повезује партицип са именицом на коју се односи (слагање у роду, броју и падежу); - подвлачи аблатив апсолутни у тексту; - разликује именицу и партицип у аблативу или именице које означавају службу, звање, животно доба, својство; - преводи конструкцију зависном реченицом или глаголским прилогом прошлим на -вши; - издваја реченице са перифрастичном конјугацијом активном;		
--	--	--	--

- формулише којим глаголима се преводи конструкција и на који начин; - презентује дефиницију герунда; - одреди падежне облике герунда и њихову функцију; - разликује употребу герунда у различитим синтаксичким улогама; - разликује герунд од герундива; - повеже слагање герундива са именицом у роду, броју и падежу; - објасни значење герундива (<i>participium necessitatis</i>); - препозна конструкцију перифрастичну конјугацију пасивну; - рашчлани дијелове конструкције (герундив +глагол <i>esse</i>); - појасни значење конструкције (нужност, обавезу); - наведе глаголе којима се конструкција преводи.	- преводи реченичне примјере са конструкцијом на матерњи језик; - подвлачи герунд у тексту и одређују његов падеж; - анализира функцију герунда у реченици; - преводи примјере са герундом; - препозна герундив у тексту и повезује га са именицом; - одређује граматичке особине герундива; - анализира и преводи реченичне примјере са герундивом у атрибутивној примјени; - издваја перифрастичну конјугацију пасивну; - анализира граматичке особине герундива и времена глагола <i>esse</i>; - преводи реченице са перифрастичном конјугацијом пасивном.		
---	--	--	--

Наставна тема: Зависне реченице			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - формулише правило о слагању времена (Consecutio temporum) у латинским сложеним реченицама; - диференцира главна и историјска времена главне реченице; - одређује одговарајући облик конјунктива у зависној реченици према правилу о слагању времена; - идентификује зависно-упитне реченице; - установи упитне ријечи или изразе којима почињу зависно-упитне реченице; - протумачи употребу конјунктива у зависно-упитним реченицама; - класификује захтјевне реченице: уз verba postulandi i curandi; реченице уз verba impediendi; реченице уз verba timendi; - повеже глаголе од којих захтјевне реченице зависе;	Ученик ће да: - објасни однос времена главне и зависне реченице; - одреди да ли је глагол главне реченице у главном или историјском времену; - изабере одговарајући конјунктив у зависној реченици; - преводи реченице примјењујућу правило consecutio temporum; - чита примјере и издваја зависно-упитне реченице; - подвлачи упитне ријечи (quis, quid, cur, ubi, quando, quomodo); - преводи зависно-упитне реченице са латинског на матерњи језик; - рашчлани реченице захтјевног значења; - подвлачи везник за сваку од захтјевних реченица; - анализира глаголски облик у захтјевним реченицама;	Предмет: Српски језик и књижевност Њемачки језик Француски језик Руски језик	Тема: Језичка култура Пријатељство Породица и друштво Ориентација в городе -Орјентација у граду Праздници и традиции -Породица и традиција Описание города. Жизнь в городе - Опис градског живота Еда и напитки-храна и пиће Времена года и погода -Годишња доба и временске прилике

- наведе везнике захтјевне реченице, - одреди конјунктив у захтјевним реченицама; - повеже истовременост глаголске радње главне и зависне реченице; - објасни функцију намјерних реченица; - наведе везнике намјерних реченица; - одреди употребу конјунктива у намјерним реченицама; - препозна временску реченицу у латинском тексту; - протумачи везнике и глаголске облике који уводе временске реченице; - изложи значење временске реченице у односу на главну; - разлучи врсту времена главног и зависног глагола; - опише узрочне реченице; - повеже изразе који често стоје у главној реченици; - сортира везнике и глаголске облике који уводе узрочну реченицу; - протумачи узрочну функцију реченице у односу на главну реченицу;	- преводи наведене примјере захтјевних реченица на матерњи језик; - идентификује намјерне реченице у тексту; - коментарише изразе који често стоје у главној реченици и подвлачи везнике намјерне реченице; - преводи реченице с намјерним значењем; - подвлачи везнике временске реченице (временске реченице у индикативу и временске реченице у конјунктиву); - упореди функцију временске реченице са матерњим језиком; - установи узрочне реченице у тексту; - идентификује везнике и глаголске облике у узрочним реченицама; - преводи узрочне реченице са латинског на матерњи језик; - анализира текст и издвоји посљедичне реченице;	Енглески језик	Young people Family Society Contemporary life Climate and weath Leisure activities Education
--	--	-----------------------	---

- препозна посљедичне реченице и издвоји везнике; - објасни апсолутну употребу конјунктива у посљедичним реченицама; - повеже реченице посљедичног значења уз <i>quin</i>; - примјени правило за погодбене реченице; - изложи везнике за погодбене реченице; - рашчлани три врсте хипотетичких периода; - протумачи глаголске облике у главној и зависној реченици; - разликује допусне реченице; - наведе везнике којима се уводе допусне реченице (уз индикатив и уз конјунктив); - издвоји глаголски облик у допусној реченици; - препозна поредбене реченице у латинском тексту; - идентификује везнике поредбене реченице; - коментарише глаголски облик у поредбеној реченици; - опише односне реченице и одреди релативну замјеницу (род, број и падеж);	- открије изразе који често стоје у посљедичним реченицама; - упоређи реченице уз <i>quin</i>; - процијени значење посљедице и преводи посљедичне реченице на матерњи језик; - издвоји погодбене реченице; - подвлачи везнике и глаголске облике; - одреди врсту погодбе (реална, потенцијална и иреална); - преводи реченице са погодбом и интерпретира разлику у значењу према глаголском времену; - установи у тексту допусне реченице, те препозна везнике и глаголске облике; - упоређује различите начине превода (значење допуштања или супростављања); - подвлачи поредбене реченице, релативе и корелативе;		
--	---	--	--

- протумачи функцију односне реченице с намјерним, узрочним, допусним и посљедичним значењем.	- преводи реченице са поредбеним значењем и тумачи различите могућности превода; - означи односне реченице, релативну замјеницу и именицу на коју се односи; - одреди граматичке особине односних реченица са различитим значењима; - преводи односне реченице и интерпретира различите начине превода у зависности од контекста.		
---	--	--	--

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

- Наставу заснивати на тексту и ученике навикавати да граматичке појаве препознају у контексту, а не изоловано
- Сложене синтаксичке конструкције уводити постепено од лакшег ка сложенијем
- Нову граматичку партију повезивати са раније усвојеним градивом
- Подстицати ученике на самостално закључивање и извођење правила на основу примјера
- Упорјеђивати латинске конструкције са матерњим језиком и другим страним језицима
- Користити систематизационе табеле и друге визуалне алате
- Развијати активно превођење уз разумијевање смисла реченице (субјекат, предикат и главне синтаксичке цјелине)
- Постепено прелазити са анализе на самостално читање и тумачење текста
- Развијати код ученика прецизност у преводу и уочавању стилских особина латинског језика
- Примјенити различите облике рада (фронтални, у пару, индивидуални задаци и др.)
- Уз текстове обрађивати теме из римске књижевности, историје, права, религије и свакодневног живота

Провјера знања и оцјењивање треба да се врши континуирано, у складу са принципима наставног програма и важећим прописима.

Оцјењивање се спроводи на два начина: усмено и писмено.

Усмено одговори морају да садрже цјелину од свих елемената: читање, превод, граматичка анализа текста, сналажење на непознатом тексту и препознавање већ познате грађе.

Писмено провјеравање се врши путем тестова и писмених задатака.

Тестови се могу радити после сваке пређене тематске цјелине, или како то наставник одлучи. Представљају провјеру граматике и ванјезичког садржаја. Препорука урадити 2 контролна задатка у току године.

Писмени задаци представљају провјеру знања у виду превода реченица са латинског на српски језик и обратно, или превод лакшег континуираног текста са латинског језика уз помоћ рјечника. Препорука урадити 2 писмена задатка у току године.